

Eigen vormen

De kinderen leren over de onderlinge verhouding binnen een vorm

Marc, getekend door Rebecca, 13 jaar

Rebecca, getekend door Marc, 12 jaar

onderwerp

jouw en mijn gezicht

techniek

tekenen met

houtschool, kneedgum

papierformaat

± 20 × 30 cm

of iets groter

Toelichting

In deze les maken de kinderen een portret van elkaar. Dat lukt natuurlijk alleen dán, wanneer de leerlingen het verschil aanvoelen (aan willen voelen) tussen een getekende en een gefotografeerde gelijkenis. Een getekend portret vertelt op een heel speciale manier wat de tekenaar van het model ziet (en weet). De vaardigheid van oog en hand van de tekenaar is net zo terug te vinden als het specifieke van het model. Een foto geeft een momentopname, met heel andere middelen! Het gaat bij het tekenen niet direct om die vluchtige momenten. Daarom zal de sfeer van giechelen en lachen ook niet goed passen. Een lachend gezicht tekenen is zeer ongewoon: het model kan nooit zolang in de plooi blijven.

In het menselijk gezicht treffen we naast het gemeenschappelijke beeld, ook het sterk individuele beeld aan. Het kan van groot belang zijn de leerlingen vertrouwd te maken met het algemeen beeld. Hoe liggen normaal de verhoudingen? Laat ze goed kijken naar één leerling (voor het bord) en laat op het bord op een grote eivorm zien waar de ogen zijn, hoe lang de neus is en hoe de mond erbij gemaakt kan worden. Wat natuurlijk goed kan is een beschouwingsles wijden aan het menselijk gezicht. In de volgende les wordt daarover een voorstel gedaan. Na het algemene gezicht komt het individuele. Pas op dat de leerlingen geen karikatuur van elkaar gaan maken.

Begeleiding

We beginnen de les met het samen analyseren van het menselijk gezicht. Op een grote ovale vorm (eivorm) op het bord wordt nagegaan hoe de verschillende vormen onderling zijn geordend. Bijvoorbeeld op ongeveer de helft zijn de ogen geplaatst. Ogen hebben een bepaalde vorm. Zit het ooglid boven de iris? Waar zit de neus en hoe lang is deze ongeveer? Laat de kinderen goed naar elkaar kijken en laat ze vooral elkaars antwoorden controleren. De leerkracht corrigeert. Bij het tekenen van elkaars portret kunnen we uitgaan van de schematische eivorm. Daarna wordt goed gekeken hoe elk gezicht anders is dan de 'norm'. De kinderen zitten daarbij tegenover elkaar. Met houtskool wordt een grote vorm getekend. Laat ze niet te dik tekenen. Denk erom: het moet op ware grootte getekend worden. In het midden moet dunnetjes een horizontale lijn gezet worden en een verticale lijn door het midden. Dit kruis is een hulpfiguur. Nu moeten ze zelf verder werken. Hoe lopen de wenkbrauwen, hoe de neus, hoe zit het haar? Waar precies zit de bril, hoe groot is de bril van voren? Kinderen die een klasgenoot met bril tekenen hebben extra hulp nodig. Staat alles er dunnetjes op, dan moet er goed gekeken worden wat licht is en wat donker. Dit is de moeilijkste stap van de opdracht: door de grijstonen goed te gebruiken krijgen we een ruimtelijke vorm. De leerlingen moeten zeer kritisch blijven: is het haar lichter of donkerder dan de huidskleur, is de bovenlip lichter of donkerder dan de onderlip. Ook speciale individuele kenmerken mogen niet overdreven worden, anders wordt de tekening een karikatuur. Is het gezicht klaar, dan wordt een stukje hals en kraag van de bloes getekend. De tekening kan na afloop – liefst als de kinderen naar huis zijn – gefixeerd worden. We kunnen de tekening ook bewaren in een dubbelgevouwen krant.

onderwerp

portret van de meester of juf

techniek

schetsen en tekenen met houtskool, kneedgum

papierformaat

± 20 × 30 cm

Andere opdrachten

Wat meestal bijzonder in de smaak zal vallen is wanneer de leerlingen een portret tekenen van hun eigen leerkracht. Na een les waarin ze elkáár hebben geportretteerd is dit een goede vervolgo opdracht. Stel uzelf strategisch op. Maak een les zoals hierboven; alleen de instructie over de vorm kan nu wegblijven.

Helga tekende juf Monica, 10 jaar